

Feest en Kultuur
op 11 juli 1977
in Vlaanderen

Casino Kursaal Oostende

Leest en Kintou

op 11 jub

in Vlaanderen

Casino Kintou O...

Vlaamse Romantische Orkestmuziek

De Romantiek heeft in de Vlaamse muziek later een specifieke uitdrukking gekregen dan in de andere kunstkakken, maar ze is er ook langer blijven doorleven. Hiervoor kunnen allerhande redenen gezocht worden ; doch zeker is het dat sommigen die late evolutie betreurd hebben. Nu echter de periode wel definitief schijnt afgesloten te zijn, zou het ogenblik misschien gunstig zijn om te trachten met de objectiviteit die de geschiedenis toelaat, een soort balans op te maken. Hieruit zou ongetwijfeld blijken dat bepaalde werken beter aan de beruchte tand des tijds weerstaan en verrassend blijven boeien.

De drie orkestwerken die op dit programma voorkomen, lijken wel tot die categorie te behoren. Ze zijn tussen 50 en 90 jaar na hun ontstaan nog immer in staat een onbevooroordeeld concertpubliek aan te spreken. Is het misschien omdat ze alle drie het werk zijn geweest van jonge componisten ? Bij de stukken van Gilson en Herberigs is het bovendien zo dat zij in hun

latere loopbaan het brede succes van die vroege werken niet meer geëvenaard hebben. Deze vaststelling doet de vraag rijzen of deze toondichters wel volledig de beloften hebben ingelost die zij tijdens hun jeugd gewekt hadden. Zo het antwoord hierop wellicht slechts gedeeltelijk bevestigend is, aan wat is dat dan te wijten geweest? Het is te vrezen dat de verantwoordelijkheid niet eenzijdig bij de componisten lag, maar evenzeer bij het publiek dat, misschien onvoldoende voorbereid, te weinig belangstelling opleverde voor hun produktie. Dit althans zou men kunnen afleiden uit een ontgoochelde uitspraak die wijlen Prof. van der Mueren in 1914 uit de mond van Gilson optekende: «Ik componeer niet meer, want men speelt ons toch niet». Een andere vraag is echter of de Vlaamse componisten van de volgende generaties niet even sterk, of zelfs nog meer, van zo'n onverschilligheid te lijden hebben. Het lijkt nu eenmaal zo dat er, op muzikaal gebied, in ons land een gebrek is aan een zeker chauvinisme.

De **Herinneringsouverture** van Jef VAN HOOFF (1886 - 1959) heette oorspronkelijk «Gelegenheidsouverture». Zij werd immers in 1917 gecomponeerd ter herdenking van het twintigjarig bestaan van de Vlaamse Opera te Antwerpen. Op dat tijdstip was de instelling echter gesloten wegens de oorlog. Slechts tien jaar later kon Van Hoof de eerste uitvoering van dit werk dirigeren. In de lijst van zijn orkestwerken volgde het na een reeks symfonische gedichten en ouvertures uit de jaren 1907 - 1910, waarin Van Hoof zich dadelijk had laten kennen als een bedreven orkestrator. Deze kunde had hij opgedaan bij Paul Gilson, met wie hij persoonlijk steeds nauw bevriend bleef en voor wie hij zijn leven lang de grootste bewondering en erkentelijkheid koesterde. Maar ook Peter Benoit bleef voor hem een lichtend voorbeeld, zij het dan meer naar de geest dan naar de techniek.

In de «Herinneringsouverture» kunnen deze diverse invloeden duidelijk waargenomen worden. In orkestraal opzicht bereikte Van Hoof hier reeds een evenwicht dat, twintig jaar later, volledig zal bevestigd worden in zijn symfonieën. Maar naast het ritmische hoofdmotief, dat met zijn schetterend trompetgeschal ironisch naar het oorlogsgeweld zou verwijzen, wordt volgens het procédé dat door Benoit werd aangeprezen, ook een Vlaams volkslied verwerkt: «Het waren twee koningskinderen» dient als tweede thema. Eveneens verschijnt, meer naar het einde toe, een motief uit «De Schelde» van Benoit, namelijk het «Wilhelmus». Het volgt echter op citaten uit andere nationale liederen, met name de «Marseillaise», de «God save the King» en het «Tzarenlied», zijnde de hymnen van de geallieerden. Een «vaderlandse daad» van Jef Van Hoof die het volgende jaar als activist zou veroordeeld worden? Alleszins is de allusie onmiskenbaar!

Andre van Driessche

Deze befaamde hoornist werd geboren op 22 oktober 1936 te Gent. Na het Kon. Atheneum van Gent, zette hij zijn muziekstudies voort aan de Koninklijke Conservatoria van Gent en Antwerpen. Benevens eerste prijzen voor notenleer, transpositie en hoorn, behaalde hij ook nog de speciale prijs Charles Heylbroeck en de eerste prijs met de grootste onderscheiding op de Internationale solistenwedstrijd te Turnhout in 1958.

Andre van Driessche is eerste hoornsolo bij het Kamerorkest van de BRT en professor voor hoorn aan het Koninklijk Muziekconservatorium van Antwerpen. Verder is hij hoornist van het Kamerkoperkwintet Theo Mertens, eerste hoornist bij het Groot Koperensemble van Theo Mertens, en het Vlaams Kamerorkest van Brussel.

Hij is de stichter en leider van het Belgisch Hoornkwartet.

Solistische optredens in Duitsland, Frankrijk, Italië, Israël, Spanje en de U.S.A. De BRT, zowel radio als televisie, beschikt over heel wat opnamen van Andre van Driessche. Hij maakte grammofoonopnamen voor het Ministerie van Nederlandse Cultuur. Regelmatig wordt hij uitgenodigd naar Chicago om er meesterscursussen voor hoorn te leiden. De komponisten Jean Louel, Stanley Weiner, Jan Segers en Jan L. Coeck droegen een werk aan hem op.

In augustus 1977 maakt hij in de V.S.A. een concertreis en zal hij er een zestal keer optreden als solist.

Guldensporenviering
11 juli 1977
Casino Kursaal Oostende

in samenwerking met
het Stadsbestuur van Oostende

en
BRT 3

PROGRAMMA

Feestrede door de heer Marc Boey,
Nationaal Ondervoorzitter van de
Vlaamse Volksbeweging

GULDENSPORENCONCERT

door het Symfonieorkest van de BRT
m.m.v. Andre van Driessche, hoorn
o.l.v. Silveer van den Broeck

Herinneringsouverture

Jef van Hoof

Cyrano de Bergerac

Robert Herberigs

Symfonisch gedicht voor hoorn en orkest

allegro - andante - allegro vivace

PAUZE

De Zee

Paul Gilson

(Symfonische schetsen)

Zonsopgang

Matrozendans

Avondschemering

Storm

De Vlaamse Leeuw

Karel Miry

Organisatie : 11 Julikomitee Oostende en BRT 3

Productie André Laporte

Silveer van den Broeck

Geboren te Lier in 1943, volgde hij de volledige cyclus van de Grieks-Latijnse humaniora aan het koninklijk Atheneum van zijn geboortestad. Tegelijkertijd kreeg hij zijn eerste muzikale vorming aan het Stedelijk Muziekconservatorium te Mechelen.

Silveer van den Broeck opteerde voor een muziekprofessionele loopbaan en ging daarom aan het Brussels Muziekconservatorium studeren: fluit bij Joseph van Iseghem en Francis Stoefs; orkestdirectie bij René Defosséz en André Vandernoot. Onmiddellijk hierna werd hij als fluitist aangeworven in het orkest van de KVO te Antwerpen. Vijf jaar later werd hij solo-fluit bij het Symfonieorkest van de BRT. In het verder verloop van zijn loopbaan heeft het radio-instituut een belangrijke rol gespeeld. In 1974 werd hij er musicus-modulator.

Als dirigent leidde hij er ook reeds heel wat concerten en radioprodukties. Ook heeft hij talrijke creaties van Belgische komposities op zijn aktief. Daarbuiten is hij nog dirigent van het Kamerorkest van het Conservatorium van Mechelen en gastdirigent aan de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen. Ook in het buitenland geniet Silveer van den Broeck bekendheid. In 1956 werd hij laureaat van de Mozartwedstrijd voor fluit te Salzburg en werd hem hiervoor de Lili Lehmannpenning van het Mozarteum toegekend. Te Milaan dirigeerde hij het Angelicum Orkest en te Berlijn het Radiosinfonieorchester van de Sender Freies Berlin. Silveer van den Broeck is voor de Festivalbezoekers ook geen onbekende: tijdens de Festivals 1975 en 1976 dirigeerde hij concerten te Gent (Hapening en het Pacificatieconcert) en te Mechelen.

In april van dit jaar debuteerde hij als Wagner-dirigent met «Das Rheingold» in de Koninklijke Opera van Antwerpen.

Robert HERBERIGS (1886 - 1974) was een jaargenoot van Jef van Hoof en, in menig opzicht diens tegenpool. Waar Van Hoof de kampioen is gebleven van het flamingantisme in de muziek — met de duidelijke ambitie om een muziek te schrijven die door de Vlamingen zou begrepen worden — werd Herberigs fel aangesproken door de Franse cultuur. Weldra zou hij zich laten beïnvloeden door het Franse impressionisme om later tot een persoonlijke synthese te komen die echter niet scheen te kunnen beslissen tussen oud en nieuw.

Herberigs en Van Hoof hebben elkaar goed gekend, al was het maar omdat ze samen deelnamen aan de Romeprijs van 1909 waar Herberigs zegevierde met « La Légende de Saint Hubert ». Jef van Hoof had natuurlijk de Nederlandstalige versie gekozen maar moest zich voorlopig tevreden stellen met een eervolle vermelding. Een pittig detail : ook Arthur Meulemans nam deel en koos de Vlaamse tekst, maar viel geheel buiten de prijzen.

Het was slechts kort daarop, namelijk in 1912, dat Robert Herberigs zijn symfonisch gedicht voor hoorn en orkest, « **Cyrano de Bergerac** » schreef. De held van Edmond Rostand wordt hier echter opgeroepen met een palet dat meer aan Richard Strauss herinnert dan aan de Franse muziek. Dit doet echter niets af aan de werkelijk briljante schittering van deze orkestbladzijden die, doorheen de verschillende episodes, een uitnemend verhalend en picturaal talent verraden.

Wij weten dat Herberigs, die zijn loopbaan als operazanger was begonnen, nadien zijn veelzijdige talenten kwistig heeft uitgestrooid, niet enkel als componist in alle mogelijke genres, maar ook als schilder en als romancier. Toch is « Cyrano » één van zijn gaafste en beste werken gebleven, waarschijnlijk omdat hij hier geen moeite gedaan heeft om zijn uitbundig (sommigen zullen niet ten onrechte zeggen : Vlaams) temperament aan banden te leggen.

Het grote voorbeeld voor deze generatie, en ook voor de volgende, was echter Paul GILSON (1865 - 1942). Vaak werd er geschreven dat met hem en zijn tijdgenoten De Boeck en L. Mortelmans de Vlaamse muziek eindelijk weer aansluiting zocht met de Europese. Er bestaan gewichtige redenen om deze bewering, die het prestige van sommige vroegere figuren uit het oog verliest, in twijfel te trekken.

Niettemin is Gilson een kapitale verschijning geweest in ons nationaal muziekleven. Deze Brusselse Vlaming bezat een algemene belezenheid en een

muziektechnische kennis die hem ver boven de meeste van zijn tijdgenoten deed uitstijgen.

Evenals Benoit vóór hem, was hij ook een geniaal pedagoog. Aan beide zijden van de taalgrens is het aantal van zijn leerlingen niet te tellen. Daar zowel nationalistische als metafysische of religieuze bekommernissen hem blijkbaar vreemd waren, ging hij in zijn muziek andere accenten leggen. Een ervan is deze: waar zijn voorgangers en tijdgenoten het zwaartepunt meestal legden op de vocale muziek, ging zijn belangstelling in de eerste plaats naar het orkest. De compositie waarmede hij zich op de voorgrond stelde was «De Zee», dat dan ook zonder twijfel een mijlpaal was.

Gilson was toen nog zeer jong. In 1889 had hij als vierentwintigjarige op schitterende wijze de Eerste Romeprijs gewonnen. Het volgende jaar reeds schreef hij dit vierdelig werk dat geïnspireerd is op een Franse tekst van een zekere Edouard Levis. De beschrijvende bedoelingen worden uitdrukkelijk vermeld: achtereenvolgens dragen de onderdelen de titels: «De Morgen», «Dans der Matrozen», «De Schemering» en «De Storm». Eenzelfde zeer mooi thema komt voor in elk deel, als een soort leidmotief dat echter, zoals de zee zelf als het ware, onder verschillende belichtingen telkens een ander karakter krijgt. Naar opbouw herinnert deze suite dan ook aan een cyclische symfonie.

Ook in deze compositie zijn er, hoe kon het anders, duidelijk bepaalde sporen herkenbaar. Zo is het duidelijk dat de intense belangstelling van Gilson voor de Russische nationale school niet zonder gevolgen is gebleven. Maar men heeft de indruk dat deze invloed eerder een gunstige factor is geweest. Terwijl het openingsdeel misschien het fraaist de colorist Gilson aan het woord laat, breekt in de Matrozendans — een paradestuk in onze muziek — het meest zijn persoonlijkheid door. De orkestrator vermeit zich met hoorbaar genoeg in de wellicht een ietsje te uitvoerige beschrijving van de avondschemering.

Gilson heeft in «De Zee» met jonge voortvarendheid ook de grote middelen aangewend: in de finale worden de blazers ad libitum aangevuld met een verdubbeling van het hout, een hele reeks saxhoorns en een koor, dit alles om het geweld van een orkaan te suggereren. Jammer genoeg kost zo'n reeks extra-musici zoveel geld dat ze wel altijd thuis worden gelaten. Maar hiermede gaat ook een groot deel van het beoogde effect teloor en schrijft de kritiek dat het slotdeel het zwakst is.

Layout en technische realisatie :

Typo-Offset Drukk. Cailliau p.v.b.a.

Torhoutsesteenweg 678, 8400 Oostende - ☎ (059) 70 35 50